

10 000 dokumenter er i privat eie

Aftenposten
103296

TRINE HAY

Mellom 8000 og 10 000 brev og dokumenter fra Nasjonal Samlings historie fra 1933-45 ligger hos en 40-åring et sted på Østlandet, skriver Dagbladet idag. Papirene blir karakterisert som et utyrt verdifullt og interessant nasjonalt arkiv. Professor Magne Skodvin sier en kommentar til Aftenposten at det vil være av stor interesse å få utfyllende opplysninger om NS, spesielt for perioden 1937-39 og i tiden omkring 9. april 1940.

Det er i kjølvannet av siste ukes skrivelser om Quisling-papirene at avisen er blitt kontakert av en privatperson, som, ifølge avisen, av rent historisk interesse har samlet stoff fra mange kilder og gjennom mange år.

Samlingen omfatter papirer fra partiets sentrale ledelse, og viser NS-oppybyggingen og spiltelse i 30-årene, delvis ordnet i fyldige personmapper. To kofferter med tilsammen 25 mapper har kulturredaktør Hans Fredrik Dahl i Dagbladet hatt til gjennomsyn. Den anonyme eier «Martin» ønsker ikke at

Staten skal legge sin hånd på papirene, da vil han heller låse dem ned, og han vil ha bekreftet at han har eiendomsretten til papirene før han lar andre få tilgang til dem.

Professor Skodvin er ikke i tvil om at det fins mye materiale omkring NS som ikke er offentlig kjent og som befinner seg på private hender. Selv har han aldri systematisk forsøkt å samle inn noe av dette, men ser ikke bort ifra at flere arkiver vil

dukke opp etterhvert fordi folk ikke lenger er så engstelige og hårsåre for hva som da måtte bli kjent.

— Vi kjenner hovedtrekkene i partiets indre oppbygging, men supplerende opplysninger, særlig utover det generelle, mangler, sier Skodvin, som selv også er meget interessert i hva som måtte komme frem nå om NS' virksomhet de første dagene etter 9. april, da gruppen var meget aktiv i flere sammenhenger.

Nazi-papirer ned i verdi, men Staten interessert

KARSTEN WIIK

Spørsmålet om eiendomsretten til de nylig oppdagede NS-papirer fra 1930-årene, vil ikke umiddelbart bli oppklart. Et viktig poeng i den sammenheng vil være hvordan dette er

kommet finneren i hende, sier regjeringsadvokat Bjørn Haug, ifølge Dagbladet. På antikvarhold får Aftenposten opplyst at samlerværdien kan komme til å gå kraftig ned som følge av det store antall papirer som 10 000 regnes for å være.

For tiden er personlige brev fra Vidkun Quisling taksert til 1400 til 1500 kroner, men hvor mye de nylig oppdagede papirer fra Nasjonal Samling vil være verd, er ikke endelig vurdert på antikvarhold.

Derimot synes det å være med personlige og parti-papirer som med frimerker: Jo flere i sirkulasjon, jo mindre verd er de.

I forbindelse med Dagbladets melding om funn av Quisling-brevene i forrige uke, opplyste advokat Finn Thrana — bestyrer av Maria Quislings dødsbo i 1980 — at han ville støtte Universitetsbibliotekets ønske om å få seg overlatt Quislings korrespondanse.

Overfor Aftenposten gir Thrana uttrykk for at han ikke kommer til å engasjere seg i den nye sak da dette dreier seg om papirer som ikke nødvendigvis har vært Quislings personlige eiendom.

— Det kan virke som om papirene er ren parti-korrespondanse, og som bobestyrer for Maria Quisling i 1980 ser jeg foreløpig ikke på dette som noe som angår hennes eiendeler, sier Thrana i en kommentar.

Regjeringsadvokat Bjørn Haug sier til Dagbladet at eiendomsforholdet må løses i hvert enkelt tilfelle i saker av denne karakter.

— Noe generelt unntak på tvers av de almindelige regler kan myndighetene ikke gi. Men jeg vil understreke at interessen for å bli kjent med arkivenes innhold i høy grad er tilstede fra Statens side, fremholder Haug.

En av dem som sto Quisling nær i NS-sammenheng, men som ikke ønsker å fremstå med sitt navn i avisen, uttrykker overraskelse over den store samlingen til den såkalte «Martin».

— I samråd med meg ble NS-arkivet overlatt Riksarkivet etter at det hadde vært bragt til Hamar etter 8. mai 1945. Det at så mye som 10 000 papirer nå skal ha dukket opp, stiller jeg meg tvilende overfor, sier han til Aftenposten.

Aftenposten

Stern-mann ble tilbudt Quisling-papirer

Den tidligere Stern-reporter Gerd Heidemann ble i 1982 tilbudt Quisling-papirer fra Norge. Ifølge VG kom tilbudet fra en norsk forretningsmann som snakket tysk. Tilbudet gjaldt notater og enkelte gjenstander, bl.a. et armbåndsur som Quisling fikk av Hitler, skriver avisen.

Heidemann sitter for tiden i retten i forbindelse med de falske Hitler-dagbøkene. Han hadde ikke direkte kontakt med selgeren. Tilbudet ble formidlet via Konrad Kujau, mannen som laget de falske Hitler-dagbøkene. Kujau forsikrer overfor VG at han aldri har forfalsket Quisling.

— Jeg var interessert i Quisling-papirene for å få best mulig bakgrunn for dagbøkene, sier Heidemann til VG. Han hørte imidlertid ikke mer fra Oslo, og glemte saken.